

BELEIDSPLAN 2021-2023

Stichting Erfgoed Oud-Poelgeest, statutair gevestigd te Oegstgeest

Inleiding

Dit is het beleidsplan voor de Stichting Erfgoed Oud-Poelgeest voor de jaren 2021-2023.

1. Achtergrondinformatie over Oud-Poelgeest

Landgoed

Landgoed Oud-Poelgeest is een historische buitenplaats, gelegen in Oegstgeest. Het bestaat uit een parkbos met historische betekenis en meerdere rijksmonumenten. Het kasteel uit 1668, een negentiende-eeuws koetshuis en een tuinmanswoning, een neogotische kapel aan de trekvaart, een monumentale poort met toegangshek, een boogbrug, een bewerkte waterput uit 1550 en twee tuinbeelden zijn als monument opgenomen in het monumentenregister van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed.

Het landgoed en de opstallen zijn door de eigenaar, de gemeente Oegstgeest, langdurig aan de stichting in erfpacht gegeven, tegen een jaarlijkse vergoeding en de verplichting van de stichting om het gepachte te onderhouden en te restaureren.

Historische betekenis

De naam Poelgeest werd al genoemd in de jaren 800 tot 1000. Het middeleeuwse huis is in 1573 door de stad Leiden verwoest om de Spaanse bezetter te hinderen. Het huidige huis werd door de rijke Amsterdamse koopman Sohier omstreeks 1668 in neoclassicistische stijl gebouwd nabij de fundamenten van het oorspronkelijke huis.

Het huis is geheel volgens de regels van het classicisme opgebouwd uit een samenstelling van rechthoeken. Hierbij zijn twee bouwmassa's te onderscheiden, waarvan het noordwestelijk deel bestaat uit een rechthoekige middenpartij. Daarin is een ruime hal geflankeerd door twee vleugels, waardoor een enigszins U-vormige aanleg ontstaat. Het huis was een voorbeeld van het sobere classicisme uit de 2e helft van de 17e eeuw met ideale verhoudingen van de diverse bouwvolumes.

In 1724 werd de Leidse professor Boerhaave (1668-1738) eigenaar van het landgoed en bewoner van het kasteel. Hij richtte op Oud-Poelgeest het eerste arboretum van Nederland in, met uitheemse bomen en zeldzame gewassen, en legde een kruidentuin aan. Uit die periode resteert nog een nakomeling van zijn tulpenboom (*liriodendron tulipifera*).

In de 19e eeuw werd het huis naar de mode van die tijd verfraaid: de zandstenen voorgevel en de ui-vormige torens werden aangebracht. Ook de Drakenzaal werd toen ingericht.

In de vroege negentiende eeuw werd ook het landgoed geleidelijk getransformeerd van een geometrische aanleg naar een parkbos in Engelse landschapsstijl. Hoewel niet met zekerheid is vast te stellen dat J.D. Zocher sr. het eerste ontwerp voor het park heeft gemaakt, is wel zeker dat aanpassingen in 1862 en 1867 door J.D. Zocher jr. werden uitgevoerd.

Op het landgoed zijn behalve de nieuwere elementen van het parkbos, zoals de slingerpaden, spiegelvijver en de boogbrug, ook nog onderdelen van het oudere, geometrische ontwerp te herkennen, zoals delen van de dubbele omgrachting van het kasteel en de opvaart naar het kasteel vanaf de trekvaart, het zogenoemde *grand canal*.

2. Doel stichting en samenstelling bestuur

Doel stichting

De stichting heeft ten doel het landgoed, cq de historische buitenplaats en de zich daarop bevindende monumenten in stand te houden en te beheren. Ook het uitvoeren van projecten en onderhoud voor instandhouding van het in Engelse landschapsstijl aangelegde parkbos valt onder de doelstelling, evenals het vergroten van de cultuurhistorische waarden en de publieksbeleving daarvan, onder meer door het organiseren van culturele manifestaties, het verwerven van fondsen en al hetgeen rechtstreeks of zijdelings daarmee verband houdt, in de ruimste zin van het woord. De stichting dient daarmee een algemeen belang en heeft geen winstoogmerk.

Interne organisatie

Het bestuur bestaat per 1 juli 2021 uit Annelies Koningsveld-den Ouden (voorzitter), Karel van der Flier (penningmeester), Ivar Svensson (secretaris), Marcel van Dijk (beheer van de opstallen) en Jeroen Schuit (beheer van het groen).

3. Vermogen

Werving van fondsen

De stichting heeft als voornaamste structurele inkomstenbron de verhuur van het kasteel, het koetshuis en de oranjerie. De huurder, Kasteel Oud-Poelgeest B.V, exploiteert het gehuurde als (congres)hotel.

De stichting is mede-gefinancierd door twee leningen van Bank Nederlandse Gemeenten. Deze leningen worden periodiek afgelost.

Subsidies ten behoeve van regulier monumentaal onderhoud worden verstrekt door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Daarnaast ontvangt de stichting incidentele projectsubsidies van de Provincie Zuid-Holland en het Prins Bernhard Cultuurfonds. Ook ontvangt de stichting soms giften. Een belangrijke bijdrage in het onderhoud is er ook in de vorm van werk door vrijwilligers. De stichting is fiscaal aangemerkt als een Algemeen Nut Beogende Instelling ('ANBI').

De rijksmonumentaal beschermde tuinmanswoning op het landgoed is verhuurd. Omdat dit thans om historische redenen op een niet economisch rendabele manier geschiedt, overweegt de stichting een andere bestemming voor de woning te zoeken als het huurcontract op enig moment zou eindigen.

Gebruik en beheer van vermogen

Het vermogen van de stichting wordt gebruikt voor onderhoud en restauratie van het landgoed en de monumenten die zich daarop bevinden. Om die doelstelling te ondersteunen wordt tevens gelet op belangen van de exploitatie als hotel, waarbij enerzijds de stichting moet voldoen aan verplichtingen als verhuurder, maar anderzijds zoveel mogelijk wordt beoogd te voorkomen dat het vermogen van de stichting beïnvloed kan worden in het geval de exploitatie in de toekomst zou tegenvallen.

Voor zover de stichting over contante middelen beschikt, worden die uitsluitend aangehouden op rekeningen bij Nederlandse banken. Het vermogen wordt niet belegd (het bestuur houdt de mogelijkheid open om dit te heroverwegen als de omstandigheden daartoe zouden nopen). Bestuursleden ontvangen geen bezoldiging anders dan vergoeding van feitelijk gemaakte onkosten en de beperkte (niet fiscaal belaste) vacatievergoeding.

4. Onderhoud en exploitatie 2021-2023

Plannen onderhoud

Het reguliere onderhoud aan de opstallen en het onderhoud aan het park, dat op zichzelf de nodige middelen en aandacht vergt, zal in de periode 2021-2023 worden voortgezet. Daarnaast is de stichting voornemens om de sterk verouderde parkeergelegenheid van het hotel uit te breiden

en te moderniseren. In 2020 werd hiertoe reeds een eerste stap gezet door uitbreiding van de parkeergelegenheid.

Wijze van uitvoering

Onderhoud aan gebouwen wordt uitgevoerd door erkende vakmensen en gecertificeerde externe bedrijven. Vrijwilligers werken onder verantwoordelijkheid van de stichting, waarbij de vereiste veiligheidsregels in acht worden genomen. Risicovolle werkzaamheden, zoals het werken met kettingzagen en andere werkzaamheden waarvoor beschermende kleding of maatregelen zijn vereist, mogen niet worden verricht door vrijwilligers die niet beschikken over de daarvoor vereiste vaardigheden en diploma's. Deze werkzaamheden worden daarom veelal uitbesteed aan professionele aannemers, groenbedrijven of hoveniers.

5. Maatschappelijke betrokkenheid

Leden van het bestuur nemen actief deel aan de Erfgoedtafel Landgoederenzone en de Erfgoedtafel Trekvaartzone van de provincie Zuid-Holland en diverse andere overlegorganen en organisaties in Oegstgeest en de regio.

Ook worden actieve bijdragen geleverd aan subcommissies van de Erfgoedlijn Landgoederenzone, waaronder de commissie Communicatie Landgoederenzone en Hollands Buiten.

Jaarlijks wordt, in overleg en samenwerking met Kasteel Oud-Poelgeest B.V, actief geparticipeerd in de Dag van het Kasteel (op tweede Pinksterdag), waarbij openbaar toegankelijke activiteiten voor jong en oud worden georganiseerd op het landgoed. Regelmatig vinden ook evenementen van Oegstgeester en regionale culturele instellingen en organisaties plaats op het landgoed en jaarlijks worden gedurende het Open Monumenten Weekend activiteiten, lezingen en rondleidingen georganiseerd.

Leerlingen van alle scholen in Oegstgeest bezoeken het landgoed ten minste een keer in hun basisschoolperiode. Aan de jeugdclub van het Milieu Educatie Centrum (MEC) wordt gastvrijheid verleend. Het IVN geeft rondleidingen (in het voorjaar over Stinzen-planten en in het najaar over paddenstoelen).